

Бриеннъ умрѣлъ въ 1237 г. Асенъ изведнажъ охладнѣлъ къмъ съюза си съ Ватацеса. Може би отстѣпчивостта на Балдуина II да му е дала поводъ за това, а може би той се опасявалъ отъ засилващото се могъщество на никейския императоръ; както и да е, едно сблъскване между двамата съперници за завладѣване на Цариградъ станало вече неизбежно, защото и „царѣтъ на българи и гърци“ съ не по-малка радостъ би издигналъ трона си на Босфора. Подъ предлогъ да види още веднажъ поне дъщеря си Елена, невѣстата на византийския престолонаследникъ, повикалъ я той на среща въ Одринъ; отъ тамъ, обаче, той я взелъ съ себе си въ Търново.

Като скжсалъ връзките си съ Ватацеса, Асенъ сега влѣзълъ въ сношения съ папата. По лично негово желание (въ май 1237 г.) въ България билъ изпратенъ папски легатъ Перуджийскитъ епископъ, който да води преговоритъ относно цариградската империя. Заедно съ легата пристигалъ и Иоанъ Вилдхаузенъ, нѣмецъ отъ Вестфалия, бившъ босненски епископъ. Но още на 28 февруарий 1238 г. Григорий IX настоялъ предъ маджарския кралъ Бела IV да обяви кръстоносенъ походъ срещу Асена, тъй като последниятъ не щѣлъ да се присъедини къмъ римската църква и защищавалъ богомилитъ, съ които тъкмо по него време католическата църква водѣла кървави войни въ Босна и въ южна Франция³⁶. Сжщото нѣщо поискалъ папата и отъ императора Балдуина. Бела се готвѣлъ за война съ намѣрение да завоюва България³⁷. На кръстоносцитъ, които отидатъ срещу „еретикитъ и схизматици“ българи, обещали, че ще имъ се простятъ грѣховеѣ. Самиятъ, обаче, кръстоносенъ походъ, както изглежда, не се състоялъ; Асенъ намѣрилъ, че ще е по-изгодно за него открито да се съюзи съ Балдуина II, като неговъ „защитникъ“.

Презъ това време едно ново движение на народитъ разтърсило Изтокъ. Куманитъ, заплашени отъ нахлуитъ отъ къмъ Русия татари, на тълпи бѣгали презъ молдаво-влашкитъ равнини отчасти въ Маджарско, а отчасти презъ Дунава, който на кожени мѣхове, напълнени съ въздухъ, минали въ България и залѣли цѣлата страна до Тракия. Много народъ съ дворянството се поселилъ въ България. Пъкъ и латинцитъ завързали дружба съ тѣхъ. Въ 1239 г. франки, българи и кумани потеглили заедно да обсаждатъ гръцкитъ крепости въ Тракия. Когато Асенъ атакувалъ Цурулонъ (Чорлу), внезапно получилъ известие, че жена му маджарката, синъ му и патриархъ Йоакимъ умрѣли въ Търново отъ чумна епидемия. Той погледналъ на това като на Божие наказание за вѣроломството, изгорилъ обсаднитъ си машини, върналъ се въ кжщи, изпратилъ обратно Елена и отново се помирилъ съ Ватацеса³⁸.

Латинцитъ отъ день на день изпадали все въ по-затруднително положение. Императоръ Фридрихъ II въ борбата си съ папата намѣрилъ естествени съюзници въ лицето на гърцитъ отъ Никея и Епиръ, а Балдуинъ II, покровителствуванъ отъ папата, трѣбвало скоро да почувствува гнѣва на императора. Асенъ и Ватацесъ въ 1239 г. влѣзли въ преговори съ Фридриха II³⁹, а Ватацесъ дори се оженилъ за незаконната дъщеря на императора и му далъ клетва за вѣрностъ. Най-сетне въ 1240 г. Балдуинъ II презъ Маджарско и България влѣзълъ въ Цариградъ съ помощна (събрана на западъ) войска отъ 700 рицари и 20,000 коня; и тази подкрепа, обаче, не могла да спре хода на работитъ. Презъ време на похода франкската войска, въпрѣки съюза на българитъ съ Ватацеса, намѣрила добро гостоприемство у първитъ.